

Література

1. Амосова Н.Н. *Этимологические основы словарного состава современного английского языка*. — М.: Изд-во лит-ры на иностр. яз., 1956. — 218 с.
2. Ариольд И.В. *Лексикология современного английского языка*. — М.: Изд-во лит-ры на иностр. яз., 1959. — 360 с.
3. Забавников Б. Н. *Семантическое освоение французских лексических заимствований в современном немецком языке* // Науч. докл. высш. школы фил. науки. — 1977. — №4. — С.71—79.
4. Крысин Л.В. *Иностранные слова в современном русском языке*. — М.: Наука, 1968. — 20 с.
5. Крысин Л.П., Ю Хак Су. *О словообразовательных возможностях иноязычных неологизмов* // Филол. науки. — 1998. — №3. — С. 15 — 21.
6. Мостовий М.І. *Лексикологія англійської мови*. — Х.: Основа, 1933. — 255 с.
7. Секірін В.П. *До питання про лексичну асиміляцію запозичень в англійській мові* // Питання романо-германської філології та методики викладання іноземних мов. — К., 1975. — Випуск 2. — С.43 — 48.
8. Черемисина Т. И. *Лингвистический статус галлицизмов в современном английском языке: Автореф. дис. ... к. филол. н./ Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз.* — М., 1981. — 23 с.
9. Ярцева В. Н. *Развитие национального английского языка*. — М.: Наука, 1969. — 284 с.
10. Haugen Einar Ingvald. *The Norwegian Language in America*. — Philadelphia (Penn.): Univ. of Pennsylvania Press. — 1953. — Vol. 1. — 317 p., vol. 2. 2. — 318 — 695 p.
11. *A Supplement to The Oxford Dictionary / Ed. by R.W. Burchfield* — Oxford: At the Clarendon Press, 1972. — 1986. Vol. 1. A — Y. — 1972. — 1331 p., Vol. 11. H — N. — 1976. — 1282 p., Vol. 111. O — Scz. — 1982. — 1579 p., Vol. IV. Se. — Z. — 1986. — 1409 p.
12. Barnhart Clarence L., Steinmetz Sol, Barnhart Robert K. *A Dictionary of New English*. — 1963 — 1972. — London. — Longman, 1973. — 512 p.
13. Berg Paul C. *A Dictionary of New Words in English*. — London: Allen and Unwin. — 1953. — 176 p.
14. Bliss A.F. *A Dictionary of Foreign Words and Phrases in Current English*. — New York: Dutton, 1966. — 388 p.
15. Reifer Mary. *Dictionary of New Words*. — Ldn. — N.Y.: Owen Peter, 1955. — 234 p.
16. *6,000 Words: A Supplement to Webster's Third New International Dictionary*. — Springfield, Mass.: Merriam, 1976. — 220 p.
17. *The Shorter Oxford English Dictionary on Historical Principles / Ed. Onions. C. T.* — Oxford: At the Clarendon Press, 1959. — 2515 p.

Статтю подано до редколегії 15.01.2001 р.

УДК 420-314.1

Н.В. Єфремова, кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри практики англійської мови
Волинського державного університету
імені Лесі Українки

Типологія синонімічних опозицій англійських дієслів

Роботу виконано на кафедрі практики англійської мови ВДУ ім. Лесі Українки

Зроблено спробу змодельовати семантичні опозиційні структури дієслів-синонімів. Типи і підтипи синонімічних опозицій, які виділяються за кількісним складом та за відношенням між членами опозиції, відіграють важливу роль у структурній організації синонімічних рядів і вказують на ступінь семантичної близькості між дієсловами-синонімами.

Ключові слова: дієслова-синоніми, синонімічний ряд, синонімічна опозиція, семантичне протиставлення, диференційна ознака, семантичний компонент.

N.V. Yefremova. Types of Synonymic Oppositions of English Verbs. The prime aim of this article lies in building up the models of semantic oppositions of verbal synonyms. Types and subtypes of synonymic oppositions are distinguished according to the numeral indices and semantic correlation between their constituents. These oppositions are essential for the structural organization of synonymic series. They show the degree of semantic proximity of verbal synonyms.

Key words: verbal synonyms, synonymic series, synonymic opposition, semantic opposition, distinctive feature, semantic component.

У структурній організації синонімічних рядів велику роль відіграє семантичне протиставлення синонімів. Протиставлення (опозиція) в лінгвістиці визначається як лінгвістично суттєва (що виконує семіологічну функцію) відмінність між одиницями плану вираження, якій відповідає відмінність між одиницями плану змісту. Опозиції є специфічним видом парадигматичних відношень. Сукупність опозицій, у які вступає певна одиниця, відіграє вирішальну роль для ідентифікації (парадигматичного визначення) цієї одиниці. Ідентифікація одиниці полягає у виявленні тих ознак семантичної субстанції, якими ці одиниці відрізняються одна від одної [8, 348]. Опозиція є одним із окремих проявів симетрії у структурі мови [3, 98] і одним із ефективних засобів моделювання в лінгвістиці. Природа протиставлення обумовлюється особливостями пізнавальної діяльності людини, необхідним моментом якої є універсальна операція виявлення подібних і відмінних рис у предметах та явищах, що нас оточують.

Поняття опозиції, запозичене з фонології, – одне з найважливіших у сучасній лінгвістичній семантиці, оскільки саме на нього спираються поняття семантичної парадигми, класу, поля, системи та поняття семантичної структури різних одиниць мови [5, 32]. Хоча у фонології і в лексиці системні відношення розкриваються в опозиціях, ці опозиції суттєво відрізняються насамперед тим, що синхронно замкнута фонологічна система має обмежену кількість опозицій, у той час як лексичний синонімічний ряд навіть синхронно не є замкнутим. Співвідношення слів за суттєвими та несуттєвими ознаками відкриває багатомірність їх опозицій та незамкнутість синонімічних рядів, у які сполучаються слова, синонімічні у своїх значеннях та синонімічні тільки в певних своїх уживаннях.

Л.М.Васильєвим було помічено, що семантичні опозиції в дієслівній лексиці надзвичайно різноманітні за своїм змістом та за своїми формальними особливостями. Ось чому він пропонує розрізняти дієслівні семантичні опозиції за 1) характером логічних відношень між їх членами, 2) семантичною функцією дистинктивних сем, 3) способом вираження дистинктивних сем, 4) формальними засобами вираження дистинктивних сем [4, 54-56]. Більшість семантичних опозицій охоплюють не всю дієслівну лексику, а лише окремі її класи. Тому встановлення опозицій, характерних для певного семантичного класу, є критерієм для визначення його відношення до інших класів.

У центрі нашої уваги перебувають семантичні опозиції між членами дієслівних синонімічних рядів – синонімічні опозиції.

Різноманітність семантичних відмінностей між синонімами робить можливим існування різних типів синонімічних опозицій.

В основу класифікації синонімічних опозицій у даному дослідженні ми поклали класифікацію опозицій, запропоновану М.С.Трубецьким [9]. Відповідно, синонімічні опозиції ми розрізняємо:

- 1) за відношенням до системи опозицій у лексико-семантичній системі мови в цілому;
- 2) за кількісним складом;
- 3) за відношенням між членами опозиції.

Перший принцип відображає зв'язок між синонімічними опозиціями зокрема та системою семантичних опозицій у лексичній семантиці в цілому. За цим принципом опозиції поділяють на одномірні та багатомірні, пропорційні та ізольовані: "... одномірність та багатомірність опозицій залежить від того, чи властиве те, що є спільним для членів цієї опозиції, лише цим членам, чи воно властиве й іншим членам цієї ж системи; пропорційний або ізольований характер опозиції залежить від того, чи повторюється це ж саме відношення і в інших опозиціях цієї ж системи" [9, 82].

Виходячи з цього, ми поділяємо думку Г.А.Уфимцевої, що синонімічний ряд є багатомірною пропорційною опозицією [10, 191].

Відповідно до принципу кількісного складу ми виділяємо бінарні та багаточленні синонімічні опозиції. Бінарна опозиція складається тільки з двох членів, багаточленна – з декількох членів синонімічного ряду, впорядкованих за певним принципом. У межах синонімічного ряду існують як бінарні, так і багаточленні синонімічні опозиції.

Беручи до уваги відношення, які існують між членами синонімічних опозицій, останні можна поділити на такі типи: привативна, еквіполентна, градуальна, контрастивна.

Проаналізуємо докладніше кожен із запропонованих типів.

Привативна опозиція характеризується тим, що один із її членів має якусь ознаку, а інший – ні. Перший називають маркованим членом опозиції, другий – немаркованим [9, 82].

Досліджуючи привативні опозиції в межах синонімічного ряду, ми з'ясували, що вони не є однаковими.

Перший тип привативних синонімічних опозицій (ПО₁) виявляється в протиставленні синонімічної домінанти іншим членам синонімічного ряду. В основі такої опозиції лежать інклюзивні, або гіпо-гіперонімічні, відношення між поняттями. Вперше відношення між домінантою та іншими членами синонімічного ряду під кутом зору гіпо-гіперонімічних відношень запропонував розглядати Ш.Баллі [2]. Його концепція

ідентифікації довгий час була основоположною для досліджень у галузі синонімії.

Синонімічна домінанта є немаркованим членом ПО₁. У зв'язку з цим необхідно зазначити, що "навіть у найпростіших рядах [...] домінанти можуть відрізнитись від інших синонімів позитивною семантичною своєрідністю, тобто включати в себе семантичні компоненти, відсутні в інших синонімії. Це ще більш закономірно для рядів синонімів із складніше побудованими значеннями" [1, 306].

Прикладом ПО₁ є синонімічний ряд *ascend, mount, climb, scale*. Його члени синонімічні у значенні "to move upward to or toward a summit" (*прукатись угору або до вершини*) і мають такі тлумачення:

ascend is the most colorless of these terms, for it implies little more than progressive upward movement;

mount usually implies getting up on something above the level of the ground;

climb usually suggests effort and ascent by the use of various means (as the hands and feet or gears or extra power);

scale adds to climb not only the suggestion of progression by steps but that of great difficulty [13, 64].

На немаркованість синонімічної домінанти – дієслова *ascend* – вказує наявність у її тлумаченні елементів "the most colorless of terms" та "it implies little more than..." Інші члени ПО₁ є маркованими і протиставляються домінанті різними диференційними семантичними ознаками (ДСО). Так, дієслово *mount* вказує на те, що об'єкт дії знаходиться вище рівня землі. Отже, протиставлення відбувається ДСО "характеристика об'єкта дії". Носієм цієї ознаки є семантичний компонент (СК) "something above the level of the ground". Дієслово *climb* протиставляється домінанті ДСО "спосіб дії" та "характер затрачених зусиль", це відображено в СК "by the use of various means" та "effort". Цими ж самими ДСО протиставляється домінанті дієслово *scale*. Їх носіями в тлумаченні синонімії є СК "progression by steps" та "great difficulty".

На відміну від ПО₁, інший тип привативних синонімічних опозицій (ПО₂) визначається нами як такий, що базується тільки на одній ознаці, представлений із погляду її наявності або відсутності. Відповідно той член синонімічного ряду, в структурі лексичного значення якого дана ознака наявна, є маркованим членом опозиції. Він протиставляється всім іншим членам синонімічного ряду з відсутньою цією ознакою, тобто немаркованим членам опозиції.

Проілюструємо прикладом.

Синонімічний ряд *eat, swallow, ingest, devour, consume* має загальне тлумачення "to take food into the stomach through the mouth and throat" (*приїмати їжу*). Члени цього ряду мають такі дефініції:

eat the common and ordinary term, implies the process of chewing as well as of taking into the stomach;

swallow implies merely the passing from the mouth through the throat to the stomach;

ingest is a physiological term that implies a taking in through the mouth and throat into the stomach;

devour throws the emphasis on greediness; it suggests intense hunger or gluttony in man and voracity in a wild animal;

consume usually means little more than eat and drink, for which it serves as a term including both or either [13, 277].

У структурі лексичного значення синонімії *devour* наявні диференційна експресивна та оцінно-емотивна ознаки. Їх носіями є СК "intense", "greediness", "gluttony", "voracity". Оскільки ці диференційні ознаки властиві тільки дієслову *devour*, воно є маркованим членом ПО₂ і протиставляється іншим, немаркованим, членам опозиції, у структурі лексичного значення яких експресивна та оцінно-емотивна диференційні ознаки відсутні. Зауважимо, що ці ознаки входять до конотації лексичного значення дієслова *devour*.

Ще один тип привативних синонімічних опозицій, позначуваний нами як ПО₃, відображає відношення протиріччя між несумісними поняттями, які порівнюються. Це контрадикторні поняття. Сума їх обсягів повністю вичерпує обсяг родового поняття, а зміст одного з них повністю заперечує зміст іншого [11, 199-200]. Члени цих опозицій протиставляються за певною диференційною ознакою. Помічено, що в тлумаченні синонімів-опозитивів є індикатори контрадикторності. Це фрази: "on the contrary", "on the other hand", "in contrast", "unlike" та ін.

Наведемо приклад.

Члени синонімічного ряду *assent, consent, accede, acquiesce, agree, subscribe* синонімічні у значенні "concurrence with what someone else has stated or proposed" (*погодитись із тим, що хтось ствердив чи запропонував*) і мають такі тлумачення:

assent implies primarily an act of the understanding and applies to opinions or propositions;

consent involves the will or the feelings and indicates compliance with what is requested or desired;

accede implies a yielding either of one's adherence (as to cause) or of one's assent (as to a statement or proposal);

acquiesce implies tacit acceptance or forbearance of opposition;

agree may or may not imply previous difference of opinion, but it very often carries an implication of this and also of previous discussion, negotiation, or attempts at persuasion;

subscribe denotes assent but it implies in addition hearty approval; it seldom implies actually signing one's name in token of assent, but it does connote a willingness to go on record [13, 67-68].

У межах цього синонімічного ряду ПО₃ виявляється за ДСО "оцінка дії суб'єктом дії". Дієслово *subscribe* передбачає не тільки згоду з певною точкою зору або пропозицією, а й їх позитивну оцінку. Носієм диференційної ознаки є СК "*hearty approval*". На відміну від *subscribe*, дієслова *assent* та *consent* не вказують на наявність такої оцінки, це відображено семантичним компонентом "*neither assent nor consent necessarily implies approval*". Індикатором контрадикторності є сполучник "*neither... nor*".

Іншим типом синонімічних опозицій є еквіполентна опозиція (ЕО). В основі цієї опозиції лежить відношення перетину між порівнюваними сумісними поняттями. В її рамках протиставляються логічно рівноправні члени. Вони не є ступенями вираження якоїсь ознаки, її вживанням чи запереченням [9, 82]. Семантичний аналіз дає змогу зробити висновок, що членами цієї опозиції можуть бути 1) усі члени синонімічного ряду, які протиставляються на основі якоїсь певної ознаки, 2) тільки декілька членів синонімічного ряду, що протиставляються на основі певної ознаки. У першому випадку йдеться тільки про багаточленну опозицію, у другому – про багаточленну або про бінарну опозиції. Еквіполентну опозицію, членами якої є всі синоніми, позначимо ЕО₁. Інший тип еквіполентної опозиції позначимо ЕО₂.

Наведемо приклади.

Синонімічний ряд *descend, dismount, alight* має загальне визначення "*to get or come down a height*" (*сходити донизу*). Його члени тлумачаться так:

one descends when one climbs down a slope (as of a hill or mountain), a ladder, a step, a stair, a wall, or a tree;

one dismounts when one gets down from a horse or from a bicycle or motorcycle;

one alights when one comes down from a perch or out of a vehicle (as a carriage, a car, or an airplane) with a spring or especially with lightness and grace [13, 230].

У межах цього синонімічного ряду синоніми протиставляються за ДСО "характер точки, з якої починається дія". Носіями цієї диференційної

ознаки є СК "*a slope (as of a hill or mountain), a ladder, a step, a stair, a wall or a tree*", "*from a horse or from a bicycle or motorcycle*", "*from a perch or out of a vehicle (as a carriage, a car, or an airplane)*".

Отже, в тлумаченні кожного синоніма є вказівка на точку, що з неї починається дія. Причому в усіх трьох випадках ці точки є різними, вони не стверджують, не заперечують і не повторюють одна одну. Тому наведені вище синоніми є членами ЕО₁.

У синонімічному ряді *discuss, argue, debate, dispute, agitate* виявляємо два випадки ЕО₂. Загальне тлумачення цього ряду "*to discourse about something in order to arrive at the truth or to convince others*" (*бесідувати про щось для того, щоб дізнатися правду або переконати інших*). Його члени мають такі тлумачення:

discuss implies an attempt to sift or examine especially by presenting considerations pro and con; it often suggests an interchange of opinion for the sake of clarifying issues and testing the strength of each side;

argue usually implies conviction and the adducing of evidence or reasons in support of one's cause or position;

debate stresses formal or public argument between opposing parties,

dispute more usually implies contentious or heated argument;

agitate stresses both vigorous argument and a practical objective; it usually implies active propaganda and a determination to bring about a change [13, 251].

Членами ЕО₂ в цьому синонімічному ряді є синоніми *dispute* та *agitate*. Вони протиставляються за ДСО "наміри суб'єкта дії". Дієслово *dispute* передбачає намагання уважно дослідити й перевірити факти, пояснити неточності та виявити силу кожної із сторін-учасниць дискусії. Це відображено семантичними компонентами "*an attempt to sift or examine*" "*for the sake of clarifying issues and testing the strength of each side*". На відміну від *discuss, agitate* вказує на рішення здійснити певні зміни. Носієм ДСО у цьому разі є СК "*a determination to bring about a change*". ЕО₂, представлена синонімами *dispute* та *agitate*, є бінарною і тільки однією з тих опозицій, які складають структуру запропонованого синонімічного ряду. Інша ЕО₂, що її ми виявляємо в цьому синонімічному ряді, є багаточленною. Синоніми *debate, dispute* та *agitate* протиставляються за ДСО "характер дії". *Debate* вказує на формальну та публічну суперечку, *dispute* – на гарячу та бурхливу суперечку, *agitate* – на сильну, енергійну суперечку. Це відображено СК "*formal and public argument*", "*contentious or*

heated argument”, “*vigorous argument*”. Отже, кожен із синонімів передбачає різну за характером дію і є членом EO₂.

Наступним типом синонімічних опозицій, що привернув нашу увагу, є градуальна опозиція (ГО). Члени цієї опозиції характеризуються різним ступенем або градацією однієї і тієї ж ознаки [9, 82]. Дозволимо собі не погодитись із тими дослідниками, які стверджують, що ГО – тільки багаточленна опозиція [7, 5]. Аналіз фактичного матеріалу показав, що в межах синонімічного ряду ГО можуть бути як багаточленними, так і бінарними. Багаточленні ГО, членами яких є всі синоніми в межах ряду, ми позначаємо ГО₁. Багаточленні та бінарні ГО з декількома членами-синонімами позначаємо ГО₂.

Наведемо приклад.

Синонімічний ряд *desire, wish, want, crave, covet* означає “*to have a longing for something*” (бажати чогось). Його члени тлумачаться так:

desire emphasizes the strength or ardor of feeling and often implies strong intention or aim;

wish is less strong, often suggesting a not usually intense longing for an object unattained, unattainable, or questionably attainable;

want is less formal term than wish and [...] implies that the longing is for something the attainment of which would fill a real need and which is actively hoped for;

crave implies strongly the force of physical or mental appetite or need.

covet implies strong, eager desire, often inordinate and envious and often for what belongs to another [13, 231-232].

У цьому синонімічному ряду ГО₁ ми виділяємо за експресивною диференційною ознакою, ця ознака вказує на інтенсивність ДСО “характер дії”. Дієслово *desire* передбачає дуже сильне бажання, *wish* – менший ступінь виявлення бажання. *Want* є менш формальним терміном, ніж *wish*, і означає бажання задовольнити реальні потреби. *Crave* вказує на надзвичайно сильне бажання так само, як і *covet*. Носіями експресивної диференційної ознаки в словникових тлумаченнях синонімів є СК “*the strength or ardor of feeling*”, “*strong intention*”, “*less strong*”, “*is a less formal term*”, “*implies strongly the force*”, “*strong, eager desire*”.

Оскільки градація є одним із універсальних типів семантичних відношень у мові та проявом принципу континууму в побудові мовної системи [12, 83], ми розуміємо ГО як упорядкування з певною шкалою. Точка О на цій шкалі відповідає нейтральному з точки зору експресивності слову – *want*, інші синоніми розміщуються справа від нуля в напрямі підсилення ознаки.

ГО такого типу деякі дослідники визначають як скалярно-синонімічний комплекс і розуміють під цим терміном об’єднання синонімічних значень, які розрізняються ступенем вираження ознаки та її спрямованістю [6, 71].

ГО₂ виявлено в синонімічному ряду *aim, aspire, pant*. Члени цього ряду синонімічні в значенні “*to have as a controlling desire something beyond one's present power of attainment*” (бажати чогось, у даний момент недосяжного) і мають такі тлумачення:

aim stresses a clearly defined end toward which one's efforts are directed or which one holds as a goal to be reached through endeavor or striving;

aspire often adds little to aim except the suggestion of ambition. It may, however, imply urgency of longing for something that is high, often too high for attainment;

pant even more than aspire it stresses the fervor of the desire and the remoteness of that which is desired [13, 32].

Як і в попередньому, в цьому синонімічному ряду ГО виділяється за експресивною диференційною ознакою. Ця ознака вказує на інтенсивність ДСО “характер дії” та “характеристика суб’єкта дії”. Дієслово *aspire* передбачає наполегливість у бажанні чогось надто недосяжного. *Pant* ще більше підкреслює силу бажання і недосяжність об’єкта дії. Це виражається СК “*urgency of longing for something that is high, often too high for attainment*”, “*even more than aspire it stresses...*”.

Інший тип опозиційних відношень у синонімічному ряду – контрастивна опозиція (КО). Ми вводимо це поняття для позначення опозиції, яка відображає відношення протилежності між порівнюваними несумісними поняттями.

Необхідність використання нового поняття зумовлена об’єктивними причинами. Насамперед тим, що обидві категорії – протиставлення та протилежності – беруть свої витoki у філософії та формальній логіці. Не отримавши там чіткого визначення, вони є складними для розмежування й у мовознавстві.

Прикладом КО є синонімічний ряд *ask, request, solicit*. Його члени синонімічні в значенні “*to seek to obtain by making one's wants or desires known*” (намагатись одержати щось, проголошуючи свої бажання) і мають такі тлумачення:

ask implies expectation of a response, often an affirmative response;

request carries a suggestion of greater courtesy and formality in the manner of asking and preferable to ask when one feels that what one wants may not be granted, whether for lack of power or means or from lack of interest on the other side or when one wishes

to be exceedingly polite or ingratiating;

solicit seldom implies entreaty or urging; its most common suggestion is that of calling attention to one's wants and desires in the hope of having them satisfied [13, 66].

У цьому синонімічному ряді КО задається ДСО "мотивація дії". Синоніми *ask* та *solicit* передбачають очікування позитивного відгуку на прохання. У словникових тлумаченнях цих синонімів носіями диференційної семантичної ознаки є СК "affirmative response" та "the hope of having them satisfied". На противагу цьому, *request* вказує на те, що чийсь бажання можуть бути не здійснені. Це відображено

СК "what one wants may not be granted". Отже, членами КО є *ask*, *solicit*, з одного боку, та *request* – з іншого. На нашу думку, контрастивні опозиції в межах синонімічних рядів є втіленням взаємозв'язку між синонімією та антонімією, які є двома сторонами більш загального явища – семантико-сміслових сходжень та розходжень.

Наведені вище типи синонімічних опозицій відіграють важливу роль у структурній організації синонімічних рядів, визначають характер семантичних відношень між їх членами.

Література

1. Апресян Ю.Д. Избранные труды: В 2 т. – М.: Школа "Языки русской культуры", Издательская фирма "Восточная литература" РАН, 1995. – Т. 2: Интегральное описание языка и системная лексикография. – 776 с.
2. Балли Ш. Французская стилистика. – М.: Изд-во иностр. л-ры. – 1961. – 394 с.
3. Бархударов Л.С. О бинарности оппозиций и симметрии грамматических систем // *Вопр. языкознания*. – 1966. – № 4. С. 97–110.
4. Васильев Л.М. Типы семантических оппозиций в глагольной лексике // *Тезисы докладов лингвистической конференции "Актуальные проблемы лексикологии"*. – Выпуск 11. – Часть 1. – Новосибирск: Новосибирский гос. ун-т. – 1969. – С. 53–56.
5. Васильев Л.М. Семантика русского глагола: Учеб. пособие для слушателей фак. повышения квалификации. – М.: Высш. шк., 1981. – 184 с.
6. Кириллова В. Направленность оценки в синонимии: Дис... к. филол. н.: 10.02.04. – К., 1996. – 173 с.
7. Краснов А.Е. Виды лексико-семантической противоположности (семантическая типология лексической антонимии): Автореф. дис... к. филол. н.: 10.02.04 / Ленингр. гос. ун-т. – Л., 1987. – 16 с.
8. *Лингвистический энциклопедический словарь* / Гл. ред. Ярцева В.Н. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – 685 с.
9. Трубецкой Н.С. Основы фонологии. – М.: Изд-во иностр. лит., 1960. – 371 с.
10. Уфимцева А.А. Слово в лексико-семантической системе языка. – М.: Наука, 1968. – 272 с.
11. Хоменко І.В. Логіка – юристам: Підручник. – К.: Четверта хвиля, 1997. – 392 с.
12. Шейгал Е.И. Градация в лексической семантике: Учеб. пособие к спецкурсу. – Куйбышев: Изд-во Куйбыш. пед. ин-та, 1990. – 96 с.
13. *Merriam Webster's Dictionary of Synonyms*. – Springfield, Massachusetts, U.S.A., 1984. – 909 p.

Статтю подано до редколегії 12.03.2001 р.

УДК 811.111' 373.421

О.В. Константінова, старший викладач кафедри теорії і практики перекладу Рівненського інституту слов'язознавства КІ "СУ"

Існування синонімії в терміносистемі (на прикладі американських термінів оподаткування)

Роботу виконано на кафедрі теорії і практики перекладу Рівненського інституту слов'язознавства КІ "СУ"

Залежно від підходу до вивчення термінів існують вкрай протилежні погляди щодо існування термінів-синонімів. На нашу думку, упорядкованим терміносистемам не притаманні розвинені синонімічні відносини; однак ретельного вивчення потребують численні випадки семантичної дублетності, еквівалентності, а також лексичної і морфологічної варіативності термінологічних одиниць.

Ключові слова: термін, терміносистема, поняття, синонімія, дублет, варіант, еквівалент.

O.V. Konstantinova. Synonymy in Terminological Systems (On the Basis of American Terms of Taxation).

Depending on an approach to terms studies, there are extreme points of view on terms-synonyms. Our concern is that developed synonymy is not an essential feature of systematized terminological systems, though numerous semantic doublets, equivalents, lexical and morphological variants should be thoroughly investigated.

Key-words: term, terminological system, notion, synonymy, doublet, variant, equivalent.